

ENRA **H**ONAR

Q U A D E R N S D E F I L O S O F I A

44

Filosofia catalana del segle xx

Coordinador: Jaume Mensa i Valls

Departament de Filosofia

Núm. 44, 2010, ISSN 0211-402X

<http://ddd.uab.cat/record/17>

ENRA HONAR
QUADERNS DE FILOSOFIA

44

Filosofia catalana del segle XX

Coordinador: Jaume Mensa i Valls

Universitat Autònoma de Barcelona
Servei de Publicacions
Bellaterra, 2010

DADES CATALOGRÀFIQUES RECOMANADES PEL SERVEI DE BIBLIOTEQUES DE LA UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

Enrahonar

Enrahonar : Quaderns de Filosofia / Universitat Autònoma de Barcelona. Departament de Filosofia. — Núm. 1 (primer semestre de 1981)- Bellaterra [Barcelona] : Universitat Autònoma de Barcelona. Servei de Publicacions, 1981- . — 28 cm

Semestral. — A partir del núm. 13 (1987) canvia de mida: 23 cm. — Indexada per: CSIC.

ISSN 0211-402X

1. Universitat Autònoma de Barcelona. Departament de Filosofia

1. Filosofia — Revistes

1(05)

Directora

Marta Tafalla

Consell de redacció

Victòria Camps Cervera,

Anna Estany Profitós,

Raúl Gabás Pallás,

Víctor Gómez Pin,

Carl Hofer,

David Jou Mirabent,

Joan-Carles Mèlich Sangrà,

Josep Montserrat Torrents,

Daniel Quesada Casajuana,

Josep M. Terricabres Noguera,

Gerard Vilar.

Consell editorial

Paula Casal (ICREA, Universitat Pompeu Fabra),

Jordi Cat (University of Indiana),

Alexander García-Düttmann (University of London),

María Herrera (Universidad Nacional Autónoma de México),

Cristina Lafont (Northwestern University),

Christoph Menke (Goethe-Universität Frankfurt),

Carlos Moya (Universidad de Valencia),

Julián Pacho (Universidad del País Vasco),

Carlos Pereda (Universidad Nacional Autónoma de México),

Francisca Pérez Carreño (Universidad de Murcia),

Manuel Pérez Otero (Universidad de Barcelona),

Mauricio Suárez (Universidad Complutense de Madrid),

Carlos Thiebaut (Universidad Carlos III).

Secretari

David Hernández Abajo

Redacció

Universitat Autònoma de Barcelona

Departament de Filosofia

08193 Bellaterra (Barcelona). Spain

Tel.: 93 581 16 18. Fax: 93 581 20 01

d.filosofia@uab.es

Subscripció i administració

Universitat Autònoma de Barcelona

Servei de Publicacions

08193 Bellaterra (Barcelona). Spain

Tel.: 93 581 10 22. Fax: 93 581 32 39

sp@uab.es

Intercanvi

Universitat Autònoma de Barcelona

Servei de Biblioteques

Secció d'Intercanvi de Publicacions

08193 Bellaterra (Barcelona). Spain

Tel.: 93 581 11 93. Fax: 93 581 32 19

sb.intercanvi@uab.es

Coberta

Loni Geest & Tone Høverstad

Composició

Medusa

Edició i impressió

Universitat Autònoma de Barcelona

Servei de Publicacions

08193 Bellaterra (Barcelona). Spain

Tel.: 93 581 15 96. Fax: 93 581 32 39

sp@uab.es

ISSN 0211-402X

Dipòsit legal: B. 13.550-1981

Imprès a Espanya. Printed in Spain

Imprès en paper ecològic

Bases de dades en què ENRAHONAR està referenciada

— The Philosopher's Index

— Índice Español de Ciencias Sociales y Humanidades (ISOC-CSIC)

— Répertoire Bibliographique de la Philosophie

— Revistes Catalanes amb Accés Obert (RACO)

— Latindex

— Dialnet (Unirioja)

ENRAHONAR és una publicació del Departament de Filosofia de la Universitat Autònoma de Barcelona, fundada l'any 1981. El seu objectiu és servir de mitjà de difusió d'idees i d'investigacions originals, en el camp de la filosofia i altres ciències humanes. La revista publica articles substantius, notes, recensions o crítiques de publicacions.

La reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment, compresos la reprografia, el tractament informàtic i la distribució d'exemplars mitjançant lloguer és rigorosament prohibida sense l'autorització escrita dels titulars del *copyright*, i estarà sotmesa a les sancions establertes a la llei. S'autoritza la reproducció de l'índex i dels resums sempre que n'aparegui la procedència.

Encara que el català és la llengua oficial d'ENRAHONAR, no traslladem a aquesta llengua ni els índexs analítics, ni les paraules clau, ni els resums dels articles escrits en castellà.

Sumari

Enrahonar

Núm. 44, p. 1-140, 2010, ISSN 0211-402X

Les paraules clau són en llenguatge lliure

S'autoritza la reproducció dels resums i de les pàgines de l'índex

<http://ddd.cat/record/17>

Filosofia catalana del segle XX

7-8 **Mensa i Valls, Jaume** (Universitat Autònoma de Barcelona)
Presentació

11-21 **Cohn, Priscilla N.** (Pennsylvania State University)
Ferrater Mora: A Philosopher as Novelist. *Enrahonar*, 2010, núm. 44, p. 11-21.

«A Philosopher as Novelist» compares and contrasts Ferrater Mora's first two novels, *Claudia, mi Claudia* and *Hecho en Corona*. Although quite different, both novels share a number of common characteristics such as a rich and extensive vocabulary, detailed descriptions that indicate a kind of «visual style», and complex characters often related in intricate and complicated ways. Although Ferrater creates characters that may be violent and unscrupulous, he avoids moral judgments and is never judgmental. His characters, however, often serve as a mouthpiece for his own ironic observations and witty criticisms of contemporary life. The structure of his novels reveal a world that is many faceted and almost infinitely fragmented.

Key words: Ferrater, Novelist, Philosopher, Rich language, Fragmented reality, Story teller, Movie maker.

23-34 **Linzey, Andrew** (University of Oxford)
«Enemies of human beings»: Josep Ferrater Mora on blood fiestas. *Enrahonar*, 2010, núm. 44, p. 23-34.

Ferrater Mora maintained that «an enemy of animals is another way of being an enemy of human beings», and similarly many famous thinkers from Aquinas to Kant have held that cruelty to animals leads to cruelty to humans. But how precisely are we to understand this connection? This paper reviews the work of Brian Klug, Thomas I. White, Jonathan Edwards, and James Gustafson, and suggests that cruelty to animals should be rightly characterised as a «degradation» arising from multidimensional deficiency: (i) a failure of perception, resulting in (ii) an enfeebled intellect, and (iii) a contracted, shrivelled sensi-

tivity. If true, animal abuse should be taken with greater seriousness by moralists, if only because there is an ineradicable human interest in curbing our degradation of animals. Indeed, there is now mounting medical, psychological, and statistical evidence of the link between animal cruelty and human anti-social behaviour.

Key words: animal ethics, animal experimentation, animal rights, blood fiestas, cruelty, desensitisation, empathy, hunting, perception, sinfulness, sensitivity, species, the fall.

35-49 **Horta, Óscar** (Fundación Española para la Ciencia y la Tecnología. Rutgers University)

Un reino de este mundo: las aportaciones en ética de Ferrater Mora. *Enrahonar*, 2010, núm. 44, p. 35-49.

El punto de vista de Ferrater Mora en filosofía moral fue de una notable originalidad, anticipando en determinados aspectos posiciones desarrolladas por otros teóricos en décadas posteriores. En metaética Ferrater se opuso al realismo moral, así como a la idea de que existen imperativos categóricos, defendiendo un enfoque internista de las razones y relativista. En ética normativa propuso un sistema de fines últimos no identificable con ninguna de las teorías normativas aceptadas de forma extendida en la actualidad, e intentó conciliar ciertas facetas de los enfoques contractualistas y consecuencialistas. Finalmente, dignificó la ética aplicada en el mundo de habla hispana, adoptando en este campo posiciones notablemente comprometidas en un contexto que en su momento resultaba muy poco propicio para ello. El punto más representativo en el que esto fue así lo constituyó su defensa de la consideración moral de los animales, rechazando los planteamientos especistas antropocéntricos.

Palabras clave: Ferrater Mora, relativismo, intersubjetivismo, fines, especismo.

51-66 **Farrés Juste, Oriol** (Universitat de Girona)

La filosofía de l'exili d'Eduard Nicol. *Enrahonar*, 2010, núm. 44, p. 51-66.

Aquest article és una recerca sobre la filosofia de l'exili d'Eduard Nicol. Partint del seu assaig *El problema de la filosofía hispánica* (1961) i de la fenomenologia de l'expressió nicoliana, es farà un recorregut entorn de les seves reflexions sobre els conceptes de «comunitat», «*ethos*», «filosofia» i «*areté*», tot contraposant-les amb algunes de les idees que apareixen a l'assaig d'Ortega y Gasset *España invertida* (1921). La comparació entre ambdós filòsofs servirà per comprendre les seves respectives posicions eticopolítiques de fons. Finalment, s'intentaran planterjar alguns dels punts de la filosofia nicoliana que, avui dia, encara poden tenir interès.

Paraules clau: expressió, *ethos*, *areté*, comunitat, republicanisme.

- 67-91 **Roviró Alemany, Ignasi** (Universitat Ramon Llull)
Un intèrpret de la filosofia del sentit comú: Francesc d'Assís Masferrer. *Enrahonar*, 2010, núm. 44, p. 67-91.

Francesc d'Assís Masferrer i Arquimbau forma part d'una generació de filòsofs que varen propiciar la transmissió de la filosofia del sentit comú desenvolupada oralment per Francesc Xavier Llorens i Barba a una generació posterior, que ja la va rebre com la filosofia més escaient al caràcter català. Masferrer, però, tot i que es diu seguidor fidel del mestre, introdueix encara més l'interès per fer concordar la filosofia del sentit comú amb l'escolàstica. Una nota exclusiva de la filosofia del sentit comú de Masferrer és l'interès per introduir la tradició mística espanyola en el contingut dels seus cursos.

Paraules clau: filosofia catalana, Llorens i Barba, filosofia del sentit comú.

- 93-104 **Jaques Pi, Jèssica** (Universitat Autònoma de Barcelona)
L'estètica de Francesc Mirabent: anacronia i anticipació. *Enrahonar*, 2010, núm. 44, p. 93-104.

Aquest article presenta l'estètica de Francesc Mirabent, un intel·lectual català peculiar. El tema és tractat des de la consideració de dues vessants que permeten d'ubicar el text principal de Mirabent, *De la bellesa. Iniciació a l'estètica, disciplina filosòfica*, en el seu moment històric. Es tracta, d'una banda, del seu clar anacronisme i, d'una altra, de la seva capacitat d'anticipació respecte a l'estètica contemporània. El primer és degut principalment a un rebuig de l'estètica de Hegel que allunyarà els textos de Mirabent d'una comprensió convenient de l'art del seu temps. Però, en una certa tensió amb aquesta qüestió, les reflexions del filòsof català tenen una sorprenent dimensió contemporània, que fa que els textos d'aquest autor mereixin ser recuperats en l'actualitat per dos motius: la seva comprensió de l'experiència estètica i la seva reivindicació de l'estètica de la natura.

Mots clau: experiència estètica, estètica de la natura, estètica il·lustrada, estètica catalana, estètica com a disciplina, bellesa, harmonia.

Notes

- 107-111 **Mèlich, Joan-Carles** (Universitat Autònoma de Barcelona)
Una antropologia de l'ambigüitat. Nota sobre *Un extraño en nuestra casa*, de Luís Duch. *Enrahonar*, 2010, núm. 44, p. 107-111.

Ressenyes

- 113-115 Alcoberrro, Ramon. *Històries de la filosofia* (Miquel Seguró)
116-117 Birulés, Fina. *Una herencia sin testamento: Hannah Arendt* (Adrià Chavarria)
118-119 Cabot, Mateu. *Más que palabras. Estética en tiempos de cultura audiovisual* (María José Alcaraz León)

- 119-121 Cortada Hortalà, Joan. *La filosofia de Josep Maria Capdevila* (Jaume Mensa i Valls)
- 121-123 Fidora, Alexander. *Domingo Gundisalvo y la teoría de la ciencia arábigo-aristotélica* (Jaume Mensa i Valls)
- 124-125 Fidora, Alexander; Rubio, Josep Enric (eds.) *Raimundus Lullus: An introduction to his Life, Works and Thought* (Jaume Mensa i Valls)
- 125-128 Ibáñez Fanés, Jordi. *La lupa de Beckett* (Loredana Niculet)
- 128-130 Ibáñez Fanés, Jordi. *Antígona y el duelo* (Paula Kuffer)
- 130-131 Llull, Ramon. *Libro de los correlativos* (Jaume Mensa i Valls)
- 132-134 *Noms de la Filosofia Catalana* (Jaume Mensa i Valls)
- 134-135 Spaemann, Robert. *Der letzte Gottesbeweis* (Alexander Fidora)
- 135-138 Torralba, Francesc. *Els mestres de la sospita. Marx, Nietzsche, Freud* (Miquel Seguró)
- 138-140 Trias Mercant, Sebastià. *El crèdit del discurs filosòfic* (Rafael Ramis Barceló)

NORMES PER ALS COL·LABORADORS

1. Els articles per sotmetre a consideració al consell de redacció de la revista hauran d'enviar-se per correu electrònic a l'adreça *Enrahonar@gmail.com*, amb l'assumpte «Article per a ENRAHONAR» i dues còpies impreses a:

Revista ENRAHONAR
Departament de Filosofia
Universitat Autònoma de Barcelona
08193 Bellaterra (Barcelona). Spain

2. ENRAHONAR accepta articles escrits en qualsevol de les llengües següents: català, castellà, anglès i francès. La longitud màxima serà d'unes vint-i-cinc pàgines. Tots els articles hauran d'anar acompanyats d'un resum d'entre deu i quinze línies, i entre tres i sis paraules clau, redactats en la mateixa llengua en què estigui escrit l'article. Igualment, es lliurarà la traducció a l'anglès del títol, del resum i de les paraules clau; quan l'original sigui en anglès, es lliurarà la traducció al català o al castellà del títol, del resum i de les paraules clau. Els articles en francès hauran de presentar-se amb les traduccions a l'anglès i al català o al castellà. També seria desitjable que l'autor o l'autora deixés especificada una adreça de contacte (la de la seva universitat, per exemple) i una adreça de correu electrònic, a fi de possibilitar que els lectors i les lectores interessats puguin fer-li arribar les seves opinions i consideracions. El nom i l'adreça haurien de presentar-se a part, per garantir una revisió anònima del text.
3. ENRAHONAR també accepta recensions de llibres, la longitud màxima de les quals serà d'unes cinc pàgines.
4. A l'hora de fer citacions, els autors s'indicanen pel seu cognom i any de publicació, p. e.: Davidson (1984). Al final de l'article, en l'apartat de «Bibliografia», s'hi indicarà la referència completa. Els títols de llibres aniran en cursiva. Exemple:
DANTO, Arthur C. (2000). *The Madonna of the Future*. Nova York: Farrar, Straus and Giroux.
Els articles de revista, entre cometes, i s'especificarà el títol de la revista en cursiva. Exemple:
MONTSERRAT TORRENTS, Josep (1992). «L'essència del cristianisme». *Enrahonar*, 18, p. 63-69.
5. Les notes s'indicanen mitjançant números correlatius i aniran a peu de pàgina.
6. Els articles rebuts seran objecte de dos informes realitzats per avaluadors anònims i experts en la matèria, que desconixeran la identitat de l'autor. En cas de discrepància, es recorrerà a efectuar un nou informe per part d'un tercer avaluador. En vista d'aquests informes, el consell de redacció decidirà sobre la publicació de l'article i comunicarà la decisió al seu autor.
7. Un cop acceptat l'article per ser publicat, l'autor o l'autora rebrà (si el calendari de publicacions ho permet) un joc de proves per revisar els possibles errors de la composició. També, un cop publicada la revista, l'autor o l'autora rebrà vint-i-cinc separats sense cap cost per part seva.
8. El *copyright* pertany a l'autor, el qual podrà publicar l'article en qualsevol altra revista, llibre, etc., sempre que s'indiqui que ENRAHONAR va ser el primer lloc on es va publicar. La simple tramesa de l'original per part de l'autor implica l'autorització perquè sigui publicat i difós, tant en suport paper com per mitjans informàtics.
9. ENRAHONAR accepta de bon grat llibres per a la seva possible recensió. Tot llibre rebut apareixerà en una llista de «llibres arribats a la redacció». Dels més interessants (segons el parer del consell de redacció), se'n farà una recensió. ENRAHONAR no retorna els llibres rebuts.

NORMAS PARA LOS COLABORADORES

1. Los artículos para someter a consideración al consejo de redacción de la revista deberán enviarse por correo electrónico a la dirección *Enrahonar@gmail.com* con el asunto «Artículo para ENRAHONAR» y dos copias impresas a:

Revista ENRAHONAR
 Departament de Filosofia
 Universitat Autònoma de Barcelona
 08193 Bellaterra (Barcelona). Spain

2. ENRAHONAR acepta artículos escritos en cualquiera de las siguientes lenguas: catalán, castellano, inglés y francés. La longitud máxima será de unas veinticinco páginas. Todos los artículos deberán acompañarse de un resumen de entre diez y quince líneas, y entre tres y seis palabras clave, redactados en la misma lengua en que esté escrito el artículo. Igualmente, se entregará la traducción al inglés del título, del resumen y de las palabras clave; cuando el original sea en inglés, se entregará la traducción al catalán o al castellano del título, del resumen y de las palabras clave. Los artículos en francés deberán acompañarse con las traducciones al inglés y al catalán o al castellano. Asimismo, sería interesante que el autor o la autora dejaran especificada una dirección de contacto (la de su universidad, por ejemplo) y una dirección de correo electrónico para posibilitar que los lectores y las lectoras interesados puedan hacerle llegar sus opiniones y consideraciones. El nombre y la dirección deberán presentarse aparte, para garantizar una revisión objetiva del texto.
3. ENRAHONAR también acepta recensiones de libros, cuya longitud máxima será de unas cinco páginas.
4. En las citas, los autores se indicarán por su apellido y año de publicación, p. e.: Davidson (1984). Al final del artículo, en el apartado de «Bibliografía», se indicará la referencia completa. Los títulos de libros irán en cursiva. Ejemplo:
 DANTO, Arthur C. (2000). *The Madonna of the Future*. Nueva York: Farrar, Straus and Giroux.
 Los artículos de revista, entre comillas, y se especificará el título de la revista en cursiva. Ejemplo:
 MONTSEERAT TORRENTS, Josep (1992). «L'essència del cristianisme». *Enrahonar*, 18, p. 63-69.
5. Las notas se indicarán mediante números correlativos e irán a pie de página.
6. Los artículos recibidos serán objeto de dos informes realizados por dos evaluadores anónimos y expertos en la materia, que desconocerán la identidad del autor. En caso de discrepancia, se recurrirá al juicio de un tercer evaluador. A la vista de tales informes, el consejo de redacción decidirá sobre su publicación o no, y comunicará tal decisión a los autores.
7. Una vez aceptado el artículo para su publicación, el autor o la autora recibirá (si el calendario de publicaciones lo permite) un juego de pruebas para revisar posibles errores en la composición. Asimismo, una vez publicada la revista, el autor o la autora recibirá veinticinco separatas sin ningún coste por su parte.
8. El *copyright* pertenece al autor, el cual podrá publicar el artículo en cualquier otra revista, libro, etc., siempre que indique que ENRAHONAR fue el primer lugar donde se publicó. La simple entrega del original por parte del autor implica la autorización para su publicación y difusión, tanto en soporte de papel como por medios informáticos.
9. ENRAHONAR acepta gustosamente libros para su posible recensión. Todo libro recibido aparecerá en una lista de «libros llegados a la redacción». De los más interesantes (a juicio del consejo de redacción), se hará una recensión. ENRAHONAR no devuelve los libros recibidos.

RULES FOR COLLABORATORS

1. Articles to take into consideration for the editorial board should be submitted as attachment to the e-mail address *Enrahonar@gmail.com* with the subject «Article for ENRAHONAR», and two printed copies to:

Revista ENRAHONAR
 Departament de Filosofia
 Universitat Autònoma de Barcelona
 08193 Bellaterra (Barcelona) Spain

2. ENRAHONAR accepts articles written in any of these languages: Catalan, Spanish, English and French. Maximum length will be about 25 pages. All the articles will go with an abstract of 10 lines minimum and 15 maximum, and with from 3 to 6 key words, written in the same language as the article; the translation into English of title, abstract and key words will be given too. If the article is written in English, it should be given the translation into Catalan or Spanish of the title, abstract and key words. French articles will have these translations into English and Catalan or Spanish. It would be interesting as well to specify a mailing address (of the university, for example) and an e-mail address in order to make feasible for the readers to send back their opinions and considerations. Name and address should be given separately in order to guarantee an objective and anonymous review of the text.
3. Book reviews with no more than five pages will be taken into consideration.
4. Quotations will be made giving the author's surname and the publication year, for example: Davidson (1984). At the end of the article, in the «Bibliography», it will be given the complete reference. Book's titles will go in cursive. Example:
 DANTO, Arthur C. (2000). *The Madonna of the Future*. New York: Farrar, Straus and Giroux.
 Articles will go in quotes, specifying the journal's title in cursive. Example:
 MONTSERRAT TORRENTS, Josep (1992). «L'essència del cristianisme». *Enrahonar*, 18, p. 63-69.
5. Footnotes should be consecutively numbered.
6. Articles will be examined by two anonymous experts in its subject, who will be unaware of the author's identity. In case of disagreement, it will be turned to a third evaluation. The editorial board will decide about the article's publication taking into account the evaluation's results and will communicate it to the author.
7. Once the article has been accepted to be published, the author will receive (if it is possible for the publication timetable) a proofs set to review possible mistakes in the layout. The author will receive as well, once the article is published, 25 reprints, free cost.
8. The copyright belongs to the author, who is allowed to publish the article in any other journal, book, etc. Each time, though, it will be necessary to indicate that ENRAHONAR was the first place where it was published. The fact that the author has submitted the original implies the authorization for its publication and diffusion, both in printing or in electronic data.
9. ENRAHONAR willingly accepts books for a review. Each book received will appear in a list of «books arrived to the editorial office». To the most interesting ones (according to the editorial board judgement) will be made a review. ENRAHONAR does not return the books received.